

TÉLI NYELV

BRASNYÓ ISTVÁN

1

Ezt a helyet nem arra találták ki, a padlóra nem jutott plaj, a falon foltos a festés, a firmamentumon csillagok, ki golyótól, ki véntől.

Lámpát nekem gyűjtanak itt, ez lesz a világosság a ragasztó fényében és a pecsétpárna fagyos szagában, ez már a december, és valamelyik napja majd ide állít, az ablakok üvegét metsző alkonyat alá. Hó vagy harangszó az égből Mikulásra, a te forró kezed volna, rakoncátlan menyecske?

A népbizottsági elnök távol van, ereiben moshatatlan tinta, szekrényében felhalmozva a tűzifa, hideg télre van hát kilátás, csak honnan hordhatta ide össze, mely kisdedektől orozta? Óvatos, az utcán jártában szemüveget visel, könyvet olvas, hogy kinek se kelljen köszönnie, nem fogadja a köszönést, mintha víz alatt menne.

Most különben is éjszaka van, most kell a kiszámolódsi, hogy melyikünk legyen a fogó! Kapd meg azt a fapuskát, szorítsd magadhoz, ábrándozásra ez sem lehet rosszabb, te tanyasi cseléd! Nincs ám urad, hogy elébed jöjjön, hogy fogsz boldogulni magadban az éjszakával? Az út csupa galakhányás meg kökénybozót — kileslek! Én dorbézolok ott, abban a világosságban, amely elrekeszti az út medrét. Figyelem ám, mennyire felszálltak a csillagok!

De ne beszéljünk ilyen nagy hangon, hanem jobb lesz, ha még gyerekfejjel megfigyeljük, hogyan omlik elő hája csíkos bugyijából, és mely testrészeire számíthatunk majd később, ha levette a bakancsot meg a vastag gyapjúharisnyát. Ebben az elfeledett időpontban megállapodhatunk papírból vágott árnyékunkkal.

Vagyis az este ködös képe, falusi évek, amelyek egyetlen utcában, egyetlen házban játszódnak le.

2

Innen egérutat, a még felszántabb sötétség felé, ahol már leragad a szem...

Átlósan keresztül ezeken a térségeken; ettől a csörtögéstől mered égnek az ember minden haja szála, hogy minduntalan igazgatnia kell fejében a kalapot. Hanem ha egyszer kalandokra vágyunk!

Anyakönyvezlek én téged az alkonyat visszazáblongó lapján, ne is gondold, hogy nem létezik válasz a nevedre. A lépcsőkön ahogy megindul a kopogás, a csoszogás, ha túl magasra emelték a padlót, akár valami vérpadot.

Bekukkant majd a bakter, de aztán sietve odébbáll, lóbálva a lámpát: aki magányos, bundában melegszik, és sóvárogva nézi az örökmécses fényét, mert magasabban van annál, hogy elérhesse vagy botjával leverje. Ezeken a buktatókon átjutva nyugodtan bandukolhatunk tovább, már a dér hasít virradatot, lengeti, mint menyasszony a fátylát, téli lakodalmak múltán.

Ezt akaszd hát a szélre, sodródni, hadd rángjon vonagló tartama, megfeledkezve arról, hogy a pincében valakit meggyilkoltak, már a lépcsőn, vagy lejjebb, nem sokat látni a homályban, bizonyára nem is érzett semmit, a vére sem folyt el, nem iszamos a lépcső.

Úgyhogy fagyot még a fagyra, amíg csontkemény nem lesz, el nem zsibbaszt minden érzéket, ahogy bort döntenek a borra, éjjél felé vagy éjjél után, amikorra kialakul a hangos szóváltás.

3

Ez meg itt lakik, a szerencsétlen, hajnalok hajnalán kel, mert köszvény bántja vagy micsoda, mosakodni a kútnál szokott, mosakodna, ha bele nem szakadt volna a vízödör. De kabátja szárnya is nagyon csapkod a szélben, baljóslatú dolgok ezek, jobb lesz még visszafeküdni, gondolja, mert hol van az megírva, hogy mindig neki kell az elsőnek lennie.

A lába különben is keresztül van löve, egy másik háborúból hozza ezt, hát eléggé öreg lehet már, messziről kell neki köszönni, ha találkozna vele az ember, és hangosan is, mert alig hallható, nem is hallja az óra ketyegését, biztosan nem is figyel rá. Ilyenekkel van

itt az ember körülvéve, elnézheti őket, míg hordóból hordóba csapolják az ecetet, vagy jószágot ölnek az udvaron, eladásra.

— Hozz egy fél liter tejet ehhez a töpörtyűhöz — kiált át a mészáros a lángok felett —, hadd perzselődjön rendesre ez a közlélemezési cikk.

Durva fejű ember, tud bánni a késsel, kár volna kezére adni a világot. Vannak, akik elszántabbak, s nem szánnának néhány személyt, vagy csak jelezni kívánják, hogy kemény a szívük.

De a gyilkosok két utcával arrább laknak, most nagy békességben, hogy kiszabadultak. Azt mondhatná rájuk akárki, hogy a légynek sem tudnának ártani, amíg előbb-utóbb ki nem bújjik belőlük megint a farkas. Legutóbb a havon vadásztak, nem tudni, hogy lesz az idén.

— Majd csak lesz valahogy — hanem ez semmiképp sem lehet válasz a legfőbb kérdésre, hogy miből és honnan és mennyit, mert nagyon szűkmarkúan van kimérve, ha valaki épp ezt venné fontolóra, hogy milyen lassan oldódik.

4

Nem kellett volna nekem megmaradnom ebben a sötét belépőben, ahol a falból kitépték a csöveket, sürgetve a változást, hogy semmi se maradjon a régi. Nem kellene hallgatnom a kerekék kotyogását, az éjszaka kocsija robog itt, vajon tüzesek-e sötét lovai?

A hivatalnok hirtelen felhagy a pénz számlálásával, nagy halomban áll előtte a megszámlált meg a meg nem számlált, hogy mennyi, egyből kiszáll a fejéből. Inkább a lámpa fölé hajol hirtelen, és belefúj, sötétebbnek immár sötétebb van idebenn, mint odakinn. S azután megmarkolja a fal mellé támasztott balta nyelét, s elidőzik, ugyanebben a belépőben.

Várazdik egymásra a kettő, hogy melyik lépjen előbb, aki kívül rekedt vagy aki belül van, az-e, jó így gondolatokba mélyedni, már éjfél felé, hogy lesz-e az egészből valami vagy nem lesz belőle semmi. Messze világot képzelni el, nyári délutánon, nádast vagy elhagyott helyet, ahol semmi keresnivalója sincs rendes alkalommal az embernek. A fény a széllelkésekre elszurkúl a levelek fonákján, nádrigó hangja valahonnan, de megközelíthetetlenül.

Ezt a kacagást, hát ezt a hangot, erre várva nemcsak ezen az éjszakán, lélegzetvisszafojtva, már nem gondolva arra, hogy mi történik odakinn, nem számolva vele, hogy valaki majd a fülemhez

hajol, hogy belesúgjon valamit: borzongató lélegzete máris itt van a levegőben, de nem bomlik ki, valami másra vár.

5

Ha jól számolja valaki, ezzel a kis köpcössel könnyen meggyűlhet a baja, mert még emiatt félreérthetetlen dráma zajlik, nem áttall alaposabban a pohár fenekére nézni, talán virtusból, vagy mert ritkánt jut hozzá, mindenesetre már kiinn bokázik a középén, mint afféle neveltség tárgya, billeg, pedig ma nem is szól a zene.

Hazafelé mentében még így is, úgy is fejbe verik, kísérletet tesznek a megfojtására valami idegenek — csak hogyan vetődhettek erre éjszakának évadján!

És azután majd mindenkit kivallatnak, golyószóró csövet nyomva az ember hasának, mert az ilyesminek soha sincs jó vége, nem minden szó illik bele egy vallomásba, az *anyád kínja* például nem illik oda, a *Krisztusod* meg a *Jézusod* se, hát csak csínján a szavakkal, könnyen megbánhatja az ember, ha valami kiszalad a száján. Viszont hallgatni sem érdemes, mert az nyomban felkelti a gyanút.

De végül mégsem tisztázódik semmi, sőt egykettőre feledésbe merül, még mielőtt leesne a hó, vagy ha leesett, elolvadna. Számptalan mellékes dolog terheli a világot, örökös ezeknek a mozgolódásuk, a síron túl sem igen nyughatnak, messze is vitték maguktól a temetőt, a szélmalom alá, inkább a vitorlákon kergetőzzenek a kísérte-tek szeles és holdfényes éjszakán.

Jobb szükre fogni a szót, nem idézni fel neveket, valahol csak meg fogják találni a vasárnapot, ahol még tart a hejehuja, nyáron legalább, amikor alacsony ernyőt von a nap elé az ördögmalom, és micsoda pufogás száll a céllövölde felől!

— Vigyázzon azzal a puskával — mondja a puskatöltögető lány — hova gondol? — és riszálja a hátsóját a boszorkánya, ajka közé golyókat szorítva.

6

Hogy sántít ez az óra, nyiklik csak jobbra-balra, sehogyan sem tud kijönni az idővel, mintha nem is szolgálna másra, mint hogy kerek órában a harangszóhoz igazítsák.

De mihez kezd majd a nagyhéten, amikor némák a harangok, és száraz a levegő, akár a puszkapor? Nagypányi időket tölteni

alatta, az állongó óra alatt, amely mögött majd kiszakad a fal! Savanyított paprika meg korom szaga szállong, vászonzsákban só, birka-faggyú, titokzatos rendeltetésű anyagok, mindnek rejtelem a nyitja, akár a szerelemé meg a hirtelen virágzása, odakinn, az ajtó előtt, hogy mindezen könnyen rajtaveszíthet az ember...

Ettől már nem lesz sűrűbb, sem nehezebb, kertelés nélkül mondom, én, a szemlélő. Csak ha belülré kerülök, akkor lesz a szám néma, az álmélgodástól talán, hogy ennyi időt vesztegettem el hiába, eltékozolva minden vonzalmat: megbotránkozgatató magatartásom hajlik erre, mialatt égbekiáltó dolgokat agyalok ki.

Nekem pecsét kell a papírra, az írás immár nem számít, lila pecsétpárna az én fejem alja, és a bőrömön is ugyanezek a foltok; ezt-azt már szedegetnek vagy összeválogatnak, ami kézre esik és nem vált ki feltűnést, élesebben szólva visszatetszést vagy egyenesen felháborodást. Ha az ügy a szokásos keretek között marad...

Délután áthelyezem a széket a napra, hogy túljárjak az árnyék eszén, hiába is követ, az éjszaka előbb fog ideérni. És akkor majd kihúzom magamat, mint régen, valaki bizonyára még felsóhajt a közelemben, hát eddig ért el az egész, mint amikor még ott kupo-rogtam a kép szélén, és nem tudtam belenyugodni abba a helyembe, minduntalan behajoltam a közepe felé.

7

Lótás-futás a fagyos szélben, elképzelt ajtók csapdosása: de hogyan is bontakozhatna ki elmélyültebb cselekmény a jégvirággal megrakott ablakok alatt! Még emelvényt sem lehet rendeset össze-eszkábálni, a hidegben rendre elgörbül a szög, minduntalan mellé-
ver a kalapács, nem sokat segít most a lehelet.

Hát akkor a puszta földön, csak a szokásos göncökben, amelyek még jobban lobognak az emlékezettől serkentett északi szélben, huj, hogy suhog a tamariszkuszok csupasz vesszeje, tán óra hajlik egyszerűbben az idő, bizonyára lesz, aki kitalálja. Azok meg ott kutyát szorítanak, mintha máris a bőrét cserzenék, úgy vonítatják, nem kell nekik biztatás, mindenképpen felül fognak kerekedni.

Végül is azonban kikönyököl a gazdasszony, selyempongyolásan, melle sötét rését látni csak, és nemhogy rejtene, hanem még kitar-
karja, egyáltalán nem fázik, tüzes vére lehet, és úgy szemléli ezt a készülődést, mintha egyes-egyedül neki szólna. — Majd a sötétben hajoljon ki, galambom! — kiáltanak neki, vagy úgy vélik, hogy

kiáltanak —, majd ha mindenki emide néz! — Hanem így is elégé megoszlik a figyelem, túlzottan nehéz terep az eszméknek, és hát ha még lenne lámpa fénye!

De nem, ezek csak a magukét játsszák, kinn feledve a fagyban, egészen kiszikkadva vagy cserzetten, a nép misztériuma, hogy valami okból közelébb kerüljenek ahhoz, ami eszményinek tekinthető egy nem létező belső mérce szerint, rög vagy sivatag, mindegy, ha nincs is, mégis van.

8

Most nem fogtok az alomra heverni, paráznák! Bezzeg fázna a pucér seggetek, hogy dara hullik az égből!

Hát akkor essetek neki a cseresznyefatuskónak a jeges szélben, a tél már a kert alatt jár, kóbor kutya szaglássza a sövény vasszínű vesszőit. A szürkesség a padlásra felér, nincs vendég a hidegben, oda a madár röpte. Ne hamiskodj azzal a favágó bakkkal, te szoknyás ördög, mire vélekednek majd a szomszédok?

Amúgy meg micsoda világosság ez a kemencéből, mintha laknának benne. Holnapra majd fölerősödik a jövés-menés, a csoszogás, ide fordul a fal fehérje is, tanácstalanul, amikor árnyék még nem is érinti ezen a szűk helyen: úgy áll minden a levegőben, ahogyan a legutóbbi délután hagyta, üresen, még csak nem is ragyogva a rozsdá ellen.

Öltögetni sebesen a menyasszonyi ruhát, céda módra hegyes öltésekkel, mint hópihe suhanása. Ez kell a mi ablakunk alá, hadd tolongjanak a betlehemesek! Vízet ha mersz, a nyakuk közé öntsd, jó magasról, zuhatagban. Hát így keverjük, ziláljuk össze az időt, ezt az időt egy másikkal meg még másikkal is; hanem legalább Johány legyen mindig kéznél, ha már a hely kötött vagy adott — de hová is kóborolhatnánk tátott szájjal és ködülte szemmel, szemhátár?

Ez kost terel, az húst pácol, emez tüzet rak, venyigéből, üst alá, vizet forralni, hogy tán szennyesét kimossa, ha már eddig várakozott vele, míg végleg elérkezett az idő. Hogy itt nem folyik el semmiféle folyó, most már bánhatjuk: mióta a víz befagy, könnyű lenne átjárni rajta.

9

Nem mutatják ám meg ezek mindennap, amit tudnak, inkább a fagyon kocsikáznak, elkerülve mind a jégablakos tócsákat. Mintha keresnének valakit ezen a hosszú utcán, de mivel nem találják, a végére érve visszafordulnak, úgy tesznek, mint aki jól végezte dolgát. Mennyi van még sötétedésig? — kérdezik, és haladnak a napal, amíg csak körbe nem járja őket az árnyékuk, azután meg nézheti az ember, hogy mire jutottak keserves kímlódásukban.

Talán csak nem a sötétedést várják, hogy utána odafaroljanak valamelyik ablak alá, nagylányt szöktetni, átugorva sokféle ceremóniát, mindjárt a lényegre törve. Ment messziről jöhettek, ez meglátszik a szemük állásán, meg hogy nemigen köszönnek senkinek sem, ezt későbbre tartogatják, ha majd megismerkednek a környékkel. Ott lenn fűzfavesszők nőnek, vörösek, emitt fönn meg csak a puszta határ: a kettőt akarva sem lehetne összekeverni, akármilyen nehezen is fogjon az ember feje, különben is jókora út odavissza, elég arra, hogy a hideg kikezdje őket piroslik is a nagy kezük meg orruk.

A végén azt akarják elhitetni mindenkivel, hogy adót jöttek fizetni, ide valahová lettek beidézve, még papírjuk is van róla, hát igazítaná már útba őket valaki. A hideg elől a kocsmába menekülnek, úgy látszik, viszkethet a zsebükben az a kis pénz, de ha egyszer adóra kell, nem nagyon jut belőle mutatványra. Attól tartanak, azt mondják, hogy még többet kérnek majd tőlük, meg hogy mennyi az adó errefelé, hát annyi, amennyi, sok, nagyon sok.

Így már más, ha sopánkodnak, ezt lehet szeretni bennük, el lehet nézni őket egy ideig, elég jól vannak öltözve, melegen, egyikük nadrágja szárán kilóg a hosszú gatyva fehér madzagja.

10

Felkiáltok ám én, ahogy a ház sarkánál elvágat a lovon, az ablaküvegre csapva a sarat! Nemigen laknak errefelé olyanok, akik így indulnának telekürtölni az éjszakát...

Most ebben az idegenségben húzd meg magad, mint a színes a színtelen közt, arany a rézben. Mintha valami állat elveszítette volna itt a tojását, és most majd mi kel ki belőle, huszad- vagy harmincadnapra, hát csak melegen kell tantani, de ha kígyó lesz, meg-

mar, ott imbolygatja nagy fejét máris az ablak üvegén túl, és amennyiben nem hiszed, annyival boldogabb lehetsz.

És a sáron át aki megérkezik, nem biztos, hogy nyomban imára áll a szája és tele lesz kegyes indulattal, inkább a botját emeli majd a kutyákra, meg azt nézi, mit lehetne utóbb sötétben, loppal elemelni, úgy kezd mindjárt fogadkozni, mást lát a szeme, mint amit szól a hangja, nem ártana egyből felkötni az eperfára, ha még érvényben volnának a régi törvények.

De csak enni kér, mert a gyomra, az feneketlen lehet, meg dohányt kér, rágyújtani, aztán ezt kérdez meg azt kérdez, mintha az ember tartozna neki válaszolgatni, de hamar elunja az ilyen társalgást, és már indulna is, hát menjen csak, nem nőtt a lábára a kutya kolonca, lépkedhet bátran.

Egyik jön, a másik meg megy, így van mindig két ember összehangolva a világban, hogy talán nem is tudnak egymásról, és a találkozásuk merő véletlen lehet csupán, mert szó szót követ bizonyára, egyik sem engedne a maga bölcsességéből, s hát jó, ha az egyikük néhány púppal megússza a fején, ennyi is elég ahhoz, hogy többé soha ne találkozzanak: a lovon járó előnyre tesz szent a gyalogos meg az ellenkező irányba tart, most már az idők végezetéig.

11

Nézd, milyen sárgát huzogzik az a zsandárló, nem is szívesen ülnek fel rá, inkább már kerékpáron csikorognak, mint hogy rúgjon meg ficánkoljon, általában jobb, ha az ember nem ért a lovakhoz, átügorja az abrakolást meg a csutakolást, más tennivalókban leli kedvét és mulatságát, asszonyok után néz merőn, ha nem látják.

De valakinek mégis meg kellene térítenie ezt a lovat, legalább jobb belátásra bírni, vagy annyira kiéheztetni, hogy alkalomadtán kocsiba lehessen fogni és azután felrakni rá az egész pereputtyot, hadd szaladjon velük világgá.

Hu-hu, hogy megváltoznak az idők, újabban fagyon jár a pipiske, a levegőben a szél kormányozza.

A tanító ráérő idejében nagyon szépen megfoltozta a nadrágját, ebből viszont az derül ki, hogy esze ágában sincs házasodni, nem lehet mást kivenni a szavából, és mindig háttal áll a gyerekeknek, bizonyára restelli azt a foltot, pedig a gyerekek is éppolyan foltosak, csak a szomszéd faluban a tanítónőnek van új ruhája, el is kel

neki, amikor rücskös a képe és rettenetesen izzad a hóna alja, de arra még azért jó volna, ha volna hozzá mester, de majd csak akad előbb-utóbb a traktoristák közt, mert másfajtaival csak elvétve állnak le, azokat még erősebben köti a hagyomány.

Azután néhányan még a bolt felé mennek az Önkéntes Tűzoltó-testület sötét kék színű téli egyenruhájában, valami szándék vezérli őket bizonyára, bár arrafelé már csönd van, most ereszkedik le az alkonyat, súlyos és ólmos köd, ideje is lesz hazatérni, lámpafény mellett vonulni fel-állá, ha nincs éppen túlon túl hideg a házban.

Azért még elég sokára lesz az, hogy mindenki nyugovóra térjen e mögött a fémes fény mögött, amikor a mulandóság kibontja és szétrázza kontyát, s mi lappang ebben a suhogásban, amely szinte a levegőhöz szegez vagy odaír a falra.

12

A kassza úgy uralja itt a teret, akár valami építmény, túlon túl betölt mindent, felfelé kell nézni rá, fekete acél tömegére, hiába olyan, mint a kemence, sehogyan sem lehetne felfűteni; vagy nyolcan hozták befelé, akik emberemlékezet óta nem hallottak ilyen súlyos valamiről, ami csupa páncél, és véletlen sem lehet rajta fogást találni: még jó, hogy le nem esett, több mint nyolc grádics fölfelé, de itt tolták meg húzták, beletellett fél óra.

Helyet is nehéz neki kiszorítani, meghajlik alatta a padló deszkája, de tűrni kell, ha nyikorog is alatta, mint a gazdátlan fedélzet, s a töméntelen fagy, ami benne van, tavaszra nem enged fel aranyos színű belsejében.

De azután, éjszakának évadján, lesznek, akik azért a kis pénzért is, ami benne lehet, kísérletet tesznek a kifeszégetésére, hogy ez csak afféle próba-e vagy nem akarják megérteni, hogy csakugyan nyit-hatatlan: egyre megy, ám mégis tarthatnak a nagy csörömpöléstől, mert nemcsak hogy elmozdítják a helyéből, hanem még cipelik is utcahosszat meg aztán még kétannyit, hogy senkinek se tűnjön föl a túlvilági kopácsolásuk — elvannak vele tán virradatig is, ám semmi eredmény: kevés itt fejsze meg hidegvágó, csákány és nagykalapács, mert még a kulcslyukat sem tudják elnyomorítani, pedig helyenként nem is olyan vastag a fala, azt mondják, a páncélkamrákban csak homok van, főleg a súly miatt, de a súly, az nem valami nagy akadály.

No, most aztán vissza, oda, ahol már egyszer volt, nem újság,

hogy meggömböül alatta a kocsitengely, ismét a nagy szuszogás és nekifohászzkodás, mert másodszorra tallán még nehezebb, de az elrablóinak ez eszébe sem jutott, kevesebben is voltak, hát most ki-nek higgyen az ember — annak-e, aki becsületesen megdolgozik, vagy épp fordítva: annak, aki görbe úton jár.

13

Azt akarnátok, tragédiát, ahogy elnézi az ember, hát majd előbb-utóbb lesz nektek tragédia, de nem olyan, mint amikor a répavasút hídja alól zseblámpával a lányok alá világítanak, miközben talpfáról talpfára lépkednek a sötétben, és nem nagyon kapkodhatják a lábukat, úgyhogy ki is alakul némi vita, vagyis mutasd, akkor elengedünk, de ha nem mutatod, akkor is meglátjuk; hát ebbe a szerepbe én nem tudok beilleszkedni, álldogálok inkább valahol, mogyorófa-bokor tövében, amikor már fecskefarkúra zsendült a termése, s még könnyű összeroppantani a héját — ilyenájt már sokakban meggyullad az idei pálinka, mert vedelnek mértéktelenül, vagy ha pirkadatig bírják is, utána már nem állják meg, hogy olykor jókora kést ne rántsanak: az egyik rántja, a másik nem fut előle, s ilyenkor minden azon múlik, ki a jobbik futó, attól függetlenül, hogy meglett emberek.

Van, aki ezeket a hajcihőket kedveli, van, aki meg épp a fojtogatást, ám ha répamázsánál kisül, hogy csal a bíró, akkor valószínűleg az állonütést, hogy csak úgy csattanjon a foga, s ilyenkor vagy megengedik vagy nem engedik, hogy a földön fekvő előkapja a revolverét, (mert úgysem mer löni, vagyis nem fordult még elő soha, hogy lőtt volna.

Az első őszi esők előtt így megsűrűsödik itt a levegő, időnként kénytelen rendőrzárór is jönni, összevissza egy fő, és ettől sem igen tartanak, itatják inkább, mert félig-meddig falubeli, és a végén alig tud felülni a kerékpárra, memhogy igazságot osszon, hát nevetik, megjegyezve, hogy ezért jól bírja az italt, ennyivel tán még az apja sem tudott elbánni a jobb időkben, a megboldogult.

De ez mind csak afféle csatározgatás a semmiben, az igazi az, amikor az esők beálltával leragadnak a sárban, s e fölötti elkámpicsorodásukban furcsa dolgokra vetemednek egyesek, mert végül is szembenézni kényszerülnek önmagukkal, s hogy törvényt ülnek, ki mondják az ítéletet is, a holtrészegen valló felakasztást, helyi szokás szerint.

14

Nem mondhatni, hogy nem lenne kényes ez a macska: reggel addig rimánkodik az ajtó előtt, amíg valaki ki nem engedi, ott meg azt látni, hogy csak elkapar valamit ja hóba, és már jön is vissza, karmolássza a fát, hogy csak úgy reped a szálla. Azután meg mosakszik, alaposan kicsíp, még a tükörbe is belenéz, s ez eddig rendjén is volna. Hanem hogy éjszaka prüszkölve az ember hasára ugrik valahonnan felülről, pedig nincs is hova felmászni, és birkózni kell vele, mert alaposan baltáz a mancsával meg harap is, úgyhogy végül a legokosabbnak látszik kihajítani, a nyugalom miatt: nem is mutatkozik másnap, bizonyára sértve érzi magát.

Azonban csakhamar kislül, hogy más oka van ennek, amikor lent lapít a kútban a víz felett egy kiálló téglán: ez bezzeg nem fért a bőrbe, és beleugrott, most meg csak a szemét villogtatja felfelé, mintha bárki is oka lehetne a bajának.

Nincs más hátra, le kell menni érte, talán zsákkal, mert a leeresztett vödörbe nem akar beleülni, parancsolni meg nem lehet neki, még hogy egy macska így megleckéztessen valakit.

Odalent meg, már amikor el lehetne kapni, ismét rákezd arra a rémisztő prüszkölésre, hogy az ember azt sem tudja, melyik kezével kapaszkodjon, a kötélbe, hogy még egyszer ép bőrrel kijutna, hanem most már csimpaszkodik is, haj, bőr, nem számít neki, bolond, aki józan ésszel ilyesmibe keveredik.

Hanem aztán nemsokára mégis lelövi a kocsmáros, mert megmarja a lábát, és a galambokat is elhordozza: ott volt a tetőormon a szájában a galambbal, és csak lefordult döglötten, ide amikor érte ment, hogy szemügyre vegye, lehetne-e nyúzni, se híre se hamva, egy kormos, szétrágott pipát talált csak meg a galambot, hát a pipát, azt kilötte a szájából a boszorkányának, annyi bizonyos, mindig is jó lövész hírében állt, külön ösvényt taposott már a sok körvadászaton.

15

Majd erjesztesz te magadnak kovászoláshoz való párt, kapaszkodva fel a boglyán, hogy szárogasd, ej, ez a szoknyaszegély mindig bántja a szememet! Ki szeretne innen messzebb lakni, hogy végül is mindez szembe ne tűnjön, ha monni már úgylis csak egyfelé lehet. De benn a sötétben merőben mást gondolsz, meggondolod magad: én voltam tán az, aki ide csalogattalak?

Most ez az egész ott marad, elhullatva valami hosszú úton, ki gondolhatná, hogy ennyire el tudnak fehéredni a napsugarak, a levegőben gipsz izzik vagy porzik talán, iramodik rajta a tücsök-ciripelés.

Hanem a kertekben merőben más illatok és árnyak, valaki a fején feledte a kalapját, és most hirtelen lekapja: hóembert formáz a kántor, amikor passzióból kiereszti a hangját, pedig csak unatkozva társalog, havazás vagy szíromeső, neki egyre megy, miiben hisz vagy bízik, efelől senki sem tudna érdemlegeset mondani.

Most még hátravan a kenyérsütés, a félelmetes hajnali dagasztás, és a tűz meg a tűznek a partja, rohammal indul a szél a szögesdrótnak, mindebből máris mennyit elfeledtünk, mint a fölösleges ünneplést, aki itt él, s naponta eljön meg visszamegy.

16

Ezt a híg levű szószot sem enné meg akárki, de ők csak mártogatják bele a kenyeret a villájuk hegyén — csupa fanyelű és görbe ágú, rozsdás evőeszköz, amit smirglivel kell fényesre csiszolni, mint a sporhetplatni keretét —, hát jó étvágyat; megvan, tartson velünk, mondják a jövevénynek, aki azonban viszolyog e rendkívüli takarékoságtól, rég lehetett itt lakodalom, ha már ennyire elkopott minden.

Hanem törődnek is ezek vele, még most is azt forgatják a fejükben, hogyan bánhatnának ki valakivel, s könnyen előfordulhat, hogy a vendég bunda nélkül távozik a téli homály alatt, mert lenyerik róla a kártyán, vagy lekönnyölgik róla, ami nagyjából egyre megy, s aztán majd egy másik falu kocsmája előtt feszítenek benne ketten is, felváltva: a szabása ugyan megteszi, csupán az ujjá hosszú egy kicsit, de nem árt az a hidegben, még valamiféle kesztyűt is formáz.

Igy van az, ha már az előrehaladást tűzték ki célul maguk elé, s szemükben minden tárgynak világosan kifejezhető értéke van, nincs helye a könnyelműségnek és a meggondolatlanságnak: jobb kérni és nem adni vissza, ennyit már a bolond is tud, a világ csupán kellék vagy háttér, mozdítható és birtokolható, amelyben az ember gyarapodik és boldogul, akár egy amerikai levélben.

Mert néha annak a habagajszi postásnak kézzel meg pirossal tarkázott szegélyű boríték akad a kezébe a postaszákból, ami hetente kétszer is jön, s már nyargal is vele a biciklin, lobogtatva meg vi-

lágga kürtölve, expressz kézbesíti, sőt még azt is megvárja, hogy elolvassák, hogy megkérdezhesse:

— No, mit ír?

17

Az is aztán nagyon érti leadni, hogy hol mit lát, esne ki a szemé, mert csak térül-fordul, s álló nap mondja, hanem hogy a küszöbét lerádják a malacok, mert elfelejtette elszedni a fogukat, az eszébe sem jutna, vagy azért, mert úgysis késő van rá, vagy azért, mert úgysincs osípófogója, s ember sem akadna, aki megszorítaná és tartaná neki a malac pofáját abban a térdig érő lekvárban. A háza is bérelt ház, ugyanolyan habókostól bérlé, mint jómaga, csoda, hogy még a padlást nem verte fel a gaz, de annak is előbb-utóbb eljön az ideje.

Mert hogy állami hivatal, azt mondja, hogy ruha, cipő jár hozzá, meg sapka is a lapos feje tetejére, PTT, mintha valamihez is értene azonkívül, hogy kibetűzze a kufertára írt neveket, de azt is úgy, mint aki nem jól lát, hol közel, hol messze tartva a szemétől, és még a nyakát is csavargatja hozzá, a szája sarkában meg füstöl az a bűdös csavart cigarettá, s egyre csak úgy forgatja, mintha nem érné elég világos.

De a kártyapaklit a legsötétebb kocsmasarokban is jól látja, semmivel sem keveri össze sohasem az ábrákat, ezt már alaposabban megtanulta, meg a dominózást is, csak a sakkozásban nem haladt előre semennyit sem, mert hosszas fondorlatoskodás után mindig a saját figuráját akarta levenni, hát a színekre nem valami fogékony, ha már a maga huszárját keríti be és azon üt rajta.

A nősüléssel meg bizony sehogy sem áll márpedig, elég öreg leghény, de valahogy nem kapkodnak érte, meg hát nem is nagyon van neki mire nősülni, fontolgatják, hát fasza azért van tán, csap az asztalra a jövevény mézárós, az az indulatos, vörös fejű ember.

18

Micsoda alamuszi ember ez, mintha a fejére esett volna annak idején a holdsarló, tisztára olyan az esze járása, és még ez ül ide be, azt mondja, beszélgetni, és azután csak hallgat fél éjszaka, kénytelen lassanként ágyba szökődödni előle a háznép, mert türelme, az van, mintha éppen mindegy lenne neki, hogy mi megy végbe

körülötte, hát hogy nincs tisztában az idő múlásával, arra mérget lehet venni, míg végül ő maga is el nem szenderedik: most aztán felmerül a kérdés, hogy ágyba kellene-e feketetni vagy hagyni kell, hogy leforduljon a padról, hogy csak úgy koppanjon a földön a feje, arra talán csak elszáll szeméből az álmosság meg minden, amit magával hordoz.

Mert a zsebében zacskója van neki mindennek, akármiből, disznóhólyagból, hogy büdös, az nem zavarja, és még be is van szegve a szája piros kelmével: ezt kínálgatja szótlanul, és ő él is vele, de hogy mi lehet az, meg nem mondaná — hát most kapjon be valaki ebből egy fél pofára valót, ezt könnyen megemelegethetné, kevesen lehetnek, akiknek ennyire jó a gyomruk.

De lehetne-e hitelt adni olyasminnek, szóbeszédnek, hogy ez nemrég még nagyon is hegyrehágó ember volt, asszonynevet rászedni nála jobban ki sem értett, mesélik, lányt (szóktetett magának, s vonatkozott vele körbe-körbe, hogy el ne csípjék, hol Kikindán látták, hol Szabadkán meg Újvidéken, a szállodában, az üldözők két-, sőt háromfelé váltak, de nem jutottak a nyomára, hol Becsén szaladtak össze, hol meg Topolyán, piroslott a nyakuk meg a homlokuk a méregtől, hát hol lehet, a fene enné meg, és cipeli magával a lányt, akár a vásárosok.

Volt, ahol volt, de amikor elunta vagy kifogyott a szuszából, mindegy, Törökkanizsán lelépett a vonatról, hogy újságot vegyen, és hagyta elbogni a szerelvényt a lánnyal együtt, az meg pénz nélkül, minden nélkül, csak hogy talált haza, de hát úgy kellett neki, minek állt vele szóba, arra megtehetette volna akárki más, ha már úgy gondolta.

19

Elkezdí a fogadkozást meg az esküözést még kora reggel, istenkedik egyre, csak lenne, aki egy szavát is elhisz, mert úgy veszi itt mindenki, mintha egy kukkot sem szólna, összemosolyognak a háta mögött, ismerik már, volt idő kikapasztalni a rigolyáit, elbeszélhet egy ideig, ha úgy tartja kedve.

Az a felhő ott fenn akár valami kendő törli tisztára az égboltot, nézne is már ki-ki a maga dolga után, hanem sehogyan sem hagy nyugtot az embereknek, mindenáron keresztül akarja vinni a maga akaratát — majd csak rászánja már magát végül valaki, hogy galéron ragadja és kipenderítse innen, ha megunja a rengeteg zöld-

séget, szelet-havat, amit csak úgy kapásból összehord, keresetlen szóval.

Most volna itt az alkalom kipróbálni a kutyákat az udvaron, ha valaha is vadászni szeretnének menni, hogy hajtanak-e úgy még mindig, mint tavaly meg tavalyelőtt, de amikor sehogyan sem tágit a maga elképzeléseivel, már ennek a végiggondolására sem hagy időt; utána meg azt híreszteli utcalosszat, hogy mind be voltak rúgva, részegekkel meg már csak nem áll össze szégyenszemre: mi mást lehetne mondani rá, szótehetség bizony kettő helyett szorult bele, törvényes úton kellene betiltani végleg a mondókáját, ha volna valakinek ideje ilyesmi után járni, mert könnyen lehetséges, hogy akármilyen ügyvédet még tönkrebeszélné, váltott ügyvédekkel kellene kiállni az eszméi ellen.

Hanem hogy egyszer őt is elkaphatja valami, akkor meg majd nem lesz, aki ugorjon, ezzel mintha nem nagyon vetne számot, pedig ebbe kellene alaposabban belemélyednie, nem csak a levegőt sarkantyúzni minduntalan, mert bármilyen mélyre is jut benne, még mindig a semmi az, amit markollás.

20

Menni a hóban, tartani valakivel valahová, hogy az embert az úton ne fogja a sötétedés, szóval, iparkodni, és jó, ha van szánkó nyoma, mert annyival könnyebb, és az is jó, ha útba esik kocsmá, azt már ez a részeges társ sokkalta jobban tudja, hogy merre, aligha kell neki kérdezősködni utána, meg a nyomok is egyenesen oda vezetnek, jóformán be az ajtón, semmiképpen sem vétheti el úton járó, ha már nem tudott megmaradni otthon a fenékén.

Az első pohár bor mindig nagyon hideg, de azt inni kell, a fagy ellen, a forralt bor nem teszi meg, mert az ember fejébe áll, ezért is szokták ágyban fekvé inni, a második hőmérséklete már tűrhető, könnyelműbben lehet tőle banni a sietés gondolatával, sokára kezd szedelőzködni még az este, ott, ahol van, nem fagyos krumpli az ember, hogy hagyja magát ide-oda taszigálni.

Azután becsípve már nem nézni se utat, se havat, elképzelt madár rövid röptét követni inkább, zsebredugott kézzel, messze attól, hogy repülni tudjunk, de valami azért mégis magával ragad: talán volt idő, amikor ez az érzés kimondottan anyagszerű volt, s önmagában létezett csupán minden elragadtatás.

A tűzhely azonban kevés magában a télnek, akárcsak az istálló

deres ajtaja, nem jelképekre terjed ki, hanem jóval többre futja belőle, mint a kémény füstje.

21

Talp és sarok éktelenül viszket, jégrüh, fagyások helye, vajon mit kezd vele az épp zubogásba csapó víz, vízköves, jajongó fazék? Téli nyelven szól a bagoly, kiáltozik befelé az ablakon, megriad a vakító hótól, holdvilágtól?

Ágyát nagy nyugalommal ki veti; akárhányan is vannak, mindig hiányzanak, ezt a hátrányt már késő behozni, a fal felé fordulva megbeszélni, mint földet a földnek, csupasz fal, itt, a fejemnél, mondom e tartósra sikerült szünetet, akár az áhítatot, képtelenül már nagyobb szükségre, mi végből epekedő?

Újra az a látvány, látvány-e, ahogy meríti kanalát levesek habjába, mivel enni készül: de teste hatalmas, fenekén a szoknya alig tűri a varrást, és szalvétával törölgeti a Sre-Magban vásárolt kanalat, és, szinte hihetetlen, közben azt skandalja: Eci-peci-pec, ti si mali zec . . ., pedig Petőfi Sándort is szavalhatna, idejében felkészülve március 15-ére.

De megint meggyűlik itt a bajuk, legények, a borfejű gumitömlő suhog máris a levegőben, tél vihara, s valaki újfent előkapja a bicsakot, hogy elmetssze vele, hanem hogy félreértik ezt a mozdulatot, már nem lehet meghátrálni, elkerülhetetlenné válik a valós összecsapás, dübörög a padló, a zenekar is erősen vonakodik, nagyon fújnák már a Vak Pallit: végül tán csak elevenen jutunk ki ebből a hosszú farsangból, ha már akaratlan megrendezték.

Azonban ábrándkép ez, csupa kapkodó mozdulat, ahogy a hölgy elvágódik a jégen, szabályosan hanyatt esik, a lába kétfelé kalimpál a magasban, hurkás combján belül fekete szőrök kunkorodnak, a térde felé ritkulva, ki hitte volna?

22

Valami malacozás az éjszakában, fialás, lapos égbolt pokláját vetik vasvillán szalmacsóva lobogásban, de a lámpával finoman bánnak, sértetlen a fény, csupán a levegőben érezni horpadást vagy betüremlést, ahogy vált az idő, hidegről még hidegebbre, hát kiálts belé kibomló párát, kiálts a gőzölgő kút felé, hogy megiramodott hangod váltson ki legalább nianást, amíg ormányát szegzi feléd a

rettenetes vemhes anyakoca, kibillentve alólad a talajt, nyomát túrva minden eltemetettnek a végzetes felszínen futó! Stű, stű, ne! — rikkants érces hangon ebbe a rőfögésbe, heverközésbe a történelem előtti mocsár peremén, ahol látod a világra jönni, ráterülni árnyékát ennek a hóval bevett eredetnek, mely sokalta inkább jó-sólja végnapjait, micsoda almon! Farkával húzva határt, mely még ide verdes!

Mi mutathat még itt lényegeset, ki álldogál a sötét eresz alatt bekecsében a falnak támaszkodva, melynek fehérjén nagyon egyszerű számadás nyomai látszanak — rést ütni fejszével az ablaknak, hogyha másutt nem is, legalább itt legyen biztos az út, ha majd elérkezik annak is a sora, itt vesd keresztül magad, testes ember, másra ne legyen gondod, csak amit magadnak teszel.

23

Magyarázhatod ennek a kölöknek, hogy miként találhatna haza, biztos lehets benne, hogy egészen másfelé indul majd, vagy elkődorog az úton, nem szokta meg a nyílt teret, csak lekanyarodik, aztán meg tovább lábál a saját feje után, jobb lenne, ha egyenesen hazavinné valaki, és legalább tiszta maradna a lelkiismerete, mert ez képes ittveszni, szárkúpban meghúzódni, s arra várni, hogy most mi következik vagy majd csak történik valami, pedig éppen semmi nem történik, egy vakkantás nem sok, annyi sincs a levegőben, csupán egy-egy fa, messze, széttartó ágakkal, akár a boglyarakó villa. Nem bontakozik ki párbeszéd, mi sem fejt ki ráhatást valamire, csupa halott szín, a vörös is feketébe játszik, a sárga meg mintha a fehérből fakulna, ház falán, messze, az is éppilyen elveszett, hófúvásra telepedő.

A kút mellett fekete fejkendős asszony kerékpárpumpával a fejét veni, figyelemreméltó cselekmény, ugyanis az ütlegelő visongat és jajong, míg a sértett mindezt némán túri, a számos felszakadó fohászt istenhez, aki a jelen pillanatban két felhőréteg között valószínűleg a hátsó fertályát mutatja, pucéran, az vethet vissza ily túlvilági, borzongó világosságot, ami már-már kényelmetlen érzést vált ki, általában havazás előtt.

A fenyítés befejeztével a férj kézbe veszi a pumpát, s azt vizsgálja, nem esett-e baja, horpadást keres rajta, tehát tisztában lehet tulajdon csontjai keménységével. Az asszony berohan a házba, már nem kiáltozik, nem sopánkodik, talán vigasztallást vár; te, fatuskó,

azzal a pumpával, nosza, lódulj már! Különb dolgok is estek itt, s azok sem váltottak ki megbotránkozást.

24

Azért jó lenne ezzel az állategészségügyivel szót érteni, ha már ennyire belemerült és ekkora gödröt ásott ide, hogy alig tudták feltörni a rengeteg fagyos földet, hogy mi a szándéka, mit akar ebbe beletemetni. Nagyon nagy ez a verem, beleférne talán az egész falu, sőt még máshonnan is kellene embereket hozatni, hogy egészen megteljen, és valami ismerős szag is kitör a nyitott fészerajtón, nem lehet más, csak a klómmészé, és az egész itt van a kocsifordulóban, nagyon is szem előtt — mégis képtelenség, hogy mindenkit ennyire marhának tart: hogy pöcegödör a népbizottság épületének falánál, a falra festett vörös sarló-kalapács alatt, mert hogy így gazdaságos; vagy hát mindenki a saját háza körül tesz-vesz, és fordultak is elő olyan dolgok, hogy mindez nagyjából szimbolizálhatna is néhány múltbeli ügyet: az ösztönös tudatlanság mindig helyes úton jár.

Kényelmetlen dolog volna részletezni: haja szála ha görbült is, de csontja senkinek sem tört, és végeredményben az akarta felakasztani magát, aki az egészszet csinálta; a minden lében kanalak szokták az ilyeneket levagdosni a gerendáról, hogy lehet az, hogy mindig mindenkinek a sarkában járnak, semmi sem történhet egynapi járóföldön a tudtuk nélkül, és vegyük úgy, hogy ez az emlékművük — szellemesebb már csak akkor lesz majd, ha egyszer, sohamaján, megtelik.

25

Forróra forró, amíg üregéből ki nem öntöd a hangod, mint aki a dorozslói búcsúból tér meg, életében először látva a szent számár harapását a nádlevélen: lelkében maszlag és kegyser, de ez nem töri meg a hideget, nem állja el a szélifúvás útját, melynek fészke szemében örök rejtély. Vonzalmat más iránt érez, paráznaság verme a lelke, karcsúbb s testesebb nők barlangja, kik többé-kevésbé pucéran tanyáznak benn, a valóságnál összehasonlíthatatlanul kacérabban, ezük-azuk akaratlanul kiván, s nem átallják vágyukat szóvá tenni.

Tánc közben érezvén szeméremcsontot, farkát behúzni hiába

igyekeznek, hát hagyja ügyködését másra irányulni, nem sejtve, hol a határ, ha egyszer akkora a tolongás, melegegága az eltévelyedésnek, amire biztatni fölösleges.

Ekként férközve közelebb, megfelelkezik minden egyébről, meg sem fordul a fejében, hogy hány óra lehet, ez mind ráér most, pedig így sohasem fog kialakulni róla jó vélemény, minden másra számíthat, csak arra az egyre nem, vagy hát mire, merül fel a kérdés, amikor itt ennyire előrehaladt.

Hogy ebből mi lesz, átvágva a kavicsos udvaron, ahol egyszer teknősbékát akasztottak, elég sokan körülállták, és nézték, órákig, ahogy szabadulni igyekezik, most erre gondol, s valahogy gyorsabban szedi a lábát, sietős neki, mintha kalapból akarna bort inni ezen a hajnalon, pedig azt is elhagyta valahol, erre azonban már csak az emlékezhet, aki látta, hogy hol.

26

Végül is ki él ezekben a szobákban, ahol a gyertyák viasza vagy elégett, vagy elcsöpögött anélkül, hogy valamit is feltárt volna, csonkot sem hagyva hátra, csupán egy körtefasusnyó vad hajtása intetet kívülről: megérte-e az egész mindezt a keservet, ajtóik fehér lakkját, amely hamarosan az ördögé, szilánkokra reped.

Hogy több köze volna-e hozzá bárkinek is, már miután lemondok róla, kötve hiszem, kinőve a mennyezet magasát vagy az üszköt kaparászva, nem érez felindulást, kételkedek a magam sorsában, hangos beszédre, miegyébre.

Később akik érkeznek majd, hányan, mind ugyanezt mondják, csupán a hév lesz bennük kevesebb vagy más, valami változik is, ott kellene mindent kezdeni, megismerni vagy kifagztatni, hej, de hát kit akarok én próbára tenni, ha nem magamat? Emlékszem még, valaki sebesen futott, emlékszem térdhajlatára is, ahogy a lábát szedte, s azután egyszerre jelenyészett vagy beugrott valahová, s én maradtam vonakodva attól a gondolattól, hogy netán figyelhet, legalábbis szemmel tart, várva, hogy eloldalogjak; ez nem volt valami kifejezett segítség, évekig tartó, felhánytogatott fogság után.

A kertben ketten csöves kukoricát szedtek kosárba egy hatalmas szárkúpából, csak úgy, csupasz kézzel, s mindegyik kosárnyit meg is mérték egy ott levő, billegő mázsán, amelyet csak úgy, a hóra fektettek, és sűrűn csapdosták össze a tenyerüket a fagy miatt, ami csakugyan elkel, azután a kosarat egy szánkóba ürítették, és min-

dent kezdtek előlről, amúgy pedig tanácstalannak látszottak, és lassan dolgoztak, mint akik már unják, vagy a csikorgó havon nem is tudtak gyorsabban mozogni a nagyra méretezett faklumpákban. Ahogy megfordultam, a hátukat láttam csak, ezt láttam belőlük utoljára, átmentem Hartmannékhoz, a konyhájukban végigolvastam a gót betűs házi áldást, és elnevettem magam.

— Mit nevesse? — kiabált Krétyi néni —, was lachst du, fél-eszű!

27

Felakadva a tamariszkuszok ágára, ugyan ki lehetne az utolsó járókelő, és mi szél hozza?

No, megállj, te, részeges, visszagondolsz te még azokra az időkre, amikor csavargásnak adtad a fejed, mint aki hajóra száll! Most anog és himbálózik alattad a föld, mintha pallón járnál, de-génykori fekete nagykabátodban hideg éjszaka követ.

És a régi lányok! És a régi lányok! Mindből mi lett! Kimozdít-hatatlanok az időből, jóformán a pillanatból, akár egy kései hazatérés emléke: az ajtók nyitva, mintha senki sem lenne a házban — s egy napon majd bizonyára így is lesz, s nem tudni, miként fog ízleni a magányosság, melynek kenyerét máris hitelbe majszoljuk itt, mindegy a fal, sár-e vagy sövény.

De nagyot kerülve, elébe vágva talán, mintha még volna kilátás, vagy csupán úgy tűnik, mindenesetre kiáltani kéne, hogy zug-e ez vagy gödör, s ugyan hol üti meg mélyét a hang, mely fekvésben éri vagy nyesi, s van-e még hátra szím, vagy az egész csak árnyalat?

28

Micsoda dobszó ez, amely a hajnal pergamentjére hullik, ez a rejtélyes írás! Nem fogja körül csödület, megfejteni, mi lehet a for-rása: másból táplálkozik az eredet.

Verheted, tányérsapkás ember, akár az ablakokat is, ököllet, ugyan ki fog veled szóba elegyedni? Más alá szánt a képzelet, szí-vósabb a várakozás, vadabb szó ösztökéli ennél útjában a kereket, a rozsdánál mégis öregebb a lakat.

Lehet, hogy szitok, amitől suhog a levegő, lehet, hogy csattanás: a szél meg a zászló rojtja.